الف) تفکیک بین کلام و زبان و عنصرکلامی و عنصرزبانی

> وجه الاستدلال أنّ المراد من الرؤية في تلك الأخبار هي الرؤية عند الغروب؛ لأنّ الرؤية نهارا لا يكاد يفهم من إطلاق الرؤية فضلا عن الرؤية قبل الزوال خاصّة.[1]

این بخش اول بود. حال برگردیم؛ زیر «المراد» خط می‌کشیم. الآن در بحث‌های اصولی مراد از رؤیت، یعنی آن چه که یک متکلم از زبان به کار گرفته، و از آن چیزی که در بدنه زبان هست در استعمال می‌آورد. پس خود کسی که استعمال می‌کند بحثش را سر ظهور تصدیقی برده است. می‌گویند «انّ المراد»، یعنی من با مراد از این روایات کار دارم. خُب وقتی با مراد کار دارم، تبادر که اصلاً برای مراد نیست. تبادر از علائم حقیقت و مجاز است در بستر لغت و وضع؛ کاری به مراد ندارد. یعنی اگر تمیزی داده شود که بحث ما سر ظهور تصدیقی است یا تصوری، مشکل حل می‌شود. ولو علامات حقیقت هم مطرح می‌شود اما معلوم باشد که بحث ما سر چیست. وقتی منقح بود روشن‌تر می‌توانیم تصمیم‌گیری کنیم.

«**مراد**» چیست؟ قبلاً از یکی از چیزهای ظریف و لطیف صحبت شد. ما می‌گوییم «زید قائم»، «جاء زید». می‌گوییم این یک مصداقی از زبان عربی است. خُب این یک کلمه مسامحی است. «ذهب زید»، «جاء زید»، «رایت زیدا قائما» که مصداقی از زبان عربی نیست. مصداقی از یک کلام زبان عربی است. زبان عربی برای خودش یک نظام متشخصی است؛ با وسعتی که دارد. آن زبان در ضمن «زید قائم» مصداق پیدا نمی‌کند. بلکه آن زبان، کلام نیست. خیلی تفاوت می‌کنند؛ اگر تلطیف کنید سریع به ذهنتان می‌آید. زبان عربی یک نظام محاوره است. یک نظام نشانه‌ها است؛ در مقام تلفظ و در مقام نوشتار. این نظام منسجم که برای محاوره و تبادر به کار می‌رود، این نظم که مصداقش «زید قائم» نیست. آن نظم قدرت این را دارد که «زید قائم» از آن تولید شود. کلام مصداق زبان نیست. کلام تولید شده از زبان است. این نکته مهمی است.

بنابراین کلام است که پشتوانه اش اراده است. بعضی از بحث‌ها هست که شما به بستر خود زبان می‌روید؛ کارخانه تولید برای آن جا است. وقتی می‌گویید معنای حقیقی این لغت چیست، یعنی به بستر آن کارخانه رفته‌اید. کارخانه‌ای که متکلم بعداً می‌خواهد از آن کارخانه، کلام را تولید کند. مراد، با بحث‌های زبانی در بستر زبان این قدر تفاوت دارد. تبادر برای کجا است؟ برای بستر زبان است. کارخانه تولید آن جا است.

[1] رؤيت هلال، ج۳ ، ص: ۱۹۷۹

بازبینی #1
ایجاد شده 4 آوریل 2026 13:50:29 توسط ... .
به روزرسانی شده 4 آوریل 2026 13:51:45 توسط ... .